

Overzicht van enkele opvallende vogelsoorten

Door Jaap Taapken

Het aantal waarnemingen van kleine jagers aan de Noordzeekust, voornamelijk in de provincie Zuid-Holland was in het najaar van 1960 groot. De eerste waarnemingen kwamen van de laatste week van augustus, terwijl gedurende de maand september vrijwel dagelijks kleine jagers werden waargenomen en wel 21 ex (19/9 Scheveningen) op één dag. Midden september bereikte dit het hoogtepunt, terwijl zij ook daarna (Monster 5, Kijkduin 1 9/10; Kijkduin 2 x 3, Kijkduin 20/10 1; Scheveningen 23/10 2; Wassenaar 1/11 en 2/11 1). De kleinste jager werd 18/9 op De Beer gezien, de grote jager op 23/9 en 2/12 te Scheveningen en de middelste jager: Scheveningen 2/9 1 en 16/9 1, Kijkduin 27/10 1.

Enkele late zangvogeldata, zij het niet exceptioneel, maar toch vermeldenswaard: *spotvogel* (Haskerhorne 7/9 2, Hoophuizen 11/9 1); *grauwe vliegenvanger* (Reeuwijk 11/9); *tuintuiter* (Hoophuizen 11/9 1, Texel Westermient 23/10 1); *kleine karekiet* (Hoophuizen 11/9 en 14/10 1, Botshol 16/1 13; *tjiftjaf* (Breukelerveen 1/10 zingend, Den Haag 2/10 1, Kijkduin 9/10 1, Apeldoorn 10/10 1, Hengelo 12/10 zingend, Reeuwijk 15/10 1, Hoophuizen 28/10 1, AW-duinen 6/11 1, Valkeveen 19/11 1, Greutel-Apeldoorn 27/11 1, Amsterdam Oost 11/12 1); *zwartkop* (Ritthem 16 en 22/10 1, Westermient Texel 22/11 ♂, 23/11 ♀, 24/11 ♀, Amsterdam-Oost 22/10 2 ♂♂, 5/11 ♀, Vogelenzang 20/11 1, Amsterdam-Oost 28/11 ♂, Cadzand 16/1 1, Renkum 25/1—1/2 1); *huiszwaluw* (Kijkduin 7/10 3, Botshol 16/10 3, Zwolle 2/11 1, Tolkamer 13/11 1).

Alhoewel in Engeland een groot aantal *sijzen* in het najaar werden gezien, kwamen de eerste grote troepen bij ons pas in de loop van december. Op diverse plaatsen, vooral in het westen en midden van ons land, werden van de winter en in het voorjaar kleine troepjes *putters* waargenomen.

Het milde weer was de oorzaak van late *houtduif*legfels zoals te Den Haag een nest met 2 eieren op 2/10 en te Wassenaar een nest met jongen op 1/11. Te Maasbommel werd op 1/11 een *wilde eend* met 6 jongen waargenomen en een nest met 9 eieren gevonden, die omstreeks half november uit zouden moeten zijn gekomen. Op 15/1 werd te Ermelo een nest met 2 eieren van de *Turkse tortel* gevonden, welke op 22/1 nog broedde. *Waterrallen* (Grote IJpolder, De Beer, Knardijk) en *ijsvogels* (Rocanje, Wassenaar, Nieuwersluis, Amsterdam, Groningen, De Bilt, Haagse Bos, Emmen, Bakum, Clinge, IJzendijke, Hulst, Oostburg, Koe-wacht, Lamswaarde, Z. Sloe, Oudkarspel Wieringerwerf, Bodegraven, Leidschendam, Wageningen Noordberg) werden op de daarvoor gunstige plaatsen ook regelmatig in december en januari nog waargenomen, evenals de *blauwe reigers* en *kieviten*, waarvan een aantal in ons land de winter overleefde. Gedurende de jaarwisseling en ook in januari werden hier en daar zingende *merels*, *zanglijsters*, *grote lijsters*, *roodborstjes*, *heggemussen* en *winterkoninkjes*

gehoord, evenals zagende *koolmezen* en koerend-*houtduiven*.

Ook van de *witte kwikstaart* kwamen weer winterwaarnemingen binnen, o.a. Weert 19/11 1, Bodegraven 5/12 1, 6/12 idem, Lisse 20/12 1, Oost Souburg 26/12 nog steeds aanwezig, Heemstede 27/12 4, Kennemerduinmeer 29/12 1, Gorinchem 30/12 1, Loosduinen 23/1 1, tussen 19/1 en 24/2 op 17 diverse data op verschillende plaatsen in Zeeuws-Vlaanderen totaal 21 stuks waargenomen. Nadien werden ook van andere plaatsen nog vele winterwaarnemingen gemeld.

Van de *roodborsttapuit* werden de volgende winter- en voorjaarsgegevens gemeld: AW-duinen 27/12 1, Zuilichem 9/1 1, Middelharnis 14/1 1, Putten 12/2 1, Venlo 25/2 1, Oosterhout 26/2 ♂, Hoophuizen 31/3 paartje, Nieuwvliet 14/3 1, Clinge 15/3 1, IJzendijke 17/3 1, Westdorpe 17/3 1, Oostburg-Biervliet 18/3 1, Renesse 22/3 1.

Bij Arnhem en Leeuwarden (9/11) werden weer *waterspreeuwen* gezien.

Klapeksters werden op vele plaatsen aange-troffen: Oude Buissche heide 27/8 1, AW-duinen 16/10 1, Griend 18/10 1, Driene 19/10 1, AW-duinen 23/10 1, Heumensoord 25/10 1, Oude Schild 26/10 1, Haelen L. 27/10 1, Wassenaar 31/11 en 2/11 1, Bilthoven 2/11 1 Knar, dijk 6/11 1, Tweekelerzand 1, Buurserzand 1, Nederweert 7/11 1, Amsterdamse Bos, Moerdijk, Hoophuizen 13/11 1, Kornwerderzand 20/11 1, Kampinase heide 18/12 1, Odijk/Werkhoven 12/31, Hilversum Oost 12 en 13/3 1, Gorsselse heide 19/3 1, Den Haag Zuiderpark 27/3 1, Knardijk 26/3 2, Nootdorp/Zoetermeer 3/4 1, Wassenaar 3/4 1, Campina Belversoen 10/4 1, Nagekomen: Leuvenumse Bos 29/1 1, Ermelose heide 3/4 2, Speuldersbos 1, Beuningen, Dene-kamp 1/4 1.

Langs de Knardijk overwinterden vele *futen*, aan de Schelphoek Schouwen werden op 1/1 zelfs ca. 250 futen waargenomen. Vanaf eind oktober zag men langs de Knardijk ook regelmatig *roodhalsfuten* en een enkele maal een *kuijduiker*, *zware zeeëend* of *eidereend*. Op 17/11 werden 2 grote *zeeëenden* te Harderwijk door vissers binnengebracht die in fuiken bemachtigd waren. Ook *zaagbekken* blijken dit lot in deze omgeving nog wel eens te ondergaan. Grote troepen *meerkoeten*, *kuij-* en *tafel-eenden*, maar ook *toppereenden* en *brilduikers* kon men er regelmatig waarnemen, een enkele maal ook de *krak-* en *ijseend*.

Op 4/11 werd er boven het Naardermeer de gehele middag en nacht een enorme doortrek van *smienten* waargenomen, terwijl 6/11 daar werkelijk duizenden *pijlstaarten* doortrokken. Heeft men hiervan in andere delen van het land ook iets gemerkt?

Van de kleine vogels waren speciaal de *fraters* (die er bij honderden overwinterden), *sneeuwgorzen* en *strandleeuweriken* de attracties van Oostelijk Flevoland. *Fraters* bleven zelfs tot begin april bij Ketelhaven en werden ook regelmatig op andere gunstige plaatsen aan de

Noordzeekust en in Zeeland in soms troepen van honderden waargenomen. Eén binnenlandse waarneming: Soesterduinen 12/12 8 ex.

*Velduil*en waren vanaf 6/11 tot eind december de bezienswaardigheid aan de Eemmond bij Eemnes, waar een troep van 35 tot 50 ex. regelmatig werd waargenomen, tevens te Den Haag 8/9 1, 11/11 idem, Griend 20/10 1, Knardijk 9/12 1, Houtribsluizen 22/1 1, Noordkant van O. Flevoland 26/5 2.

Opvallend was ook het grote aantal waargenomen *vuurgoudhaantjes* (Knardijk 11/9 2, Ouderkerk a/d Amstel 8/10 1, Amsterdam 4 en 16/11 1, Voorschoten 13/11 1, Hoophuizen 9/12 1, Voorschoten 15/1 1, Emmen 17/12 en 13/1 1, Ermelo 15—22/1 veel). Enige regelmaat in de waarnemingen van deze soort is niet te vinden, terwijl wij over de herkomst van het *vuurgoudhaantje* nog moeten gissen.

Het vroege voorjaar veroorzaakte vele vroege broedgevallen, zoals *merrel*egsels in december en januari in Friesland (zie „Vanellus”), een *heggemus*nest met 4 eieren en een met 1 ei op 19/3 te Oirschot, terwijl in Nunspeet een *heggemus*nest op 4/4 al jongen van ca. 2 dagen oud bevatte. Te Warnsveld was op 17/2 reeds een *spreeuw*nest met 1 ei.

De *zwarte roodstaarten* hadden te Venlo op 3/5 al een nest met jongen van 9 à 10 dagen oud, terwijl de *kuijfmee*s te Ede op 29/3 haar eerste ei legde. Te Putten werd op 29/2 reeds uitgevlogen jongen van de *Vlaamse gaai* waargenomen, te Ermelo op 15/1 een nest van een *Turkse tortel*. Het eerste *kievit*sei werd op 4/3 gevonden tussen Vaassen en Weinum, terwijl op 17/3 reeds een volledig legsel van 4 eieren te Bunschoten werd gevonden. Te Capelle a/d IJssel werd op 4/3 een nest van de *wilde eend* met 6 eieren aangetroffen.

Door het zachte voorjaarsweer waren sommige zangvogels aanzienlijk vroeger dan gewoonlijk, zoals de *tijftaf*, *fitis*, *gele kwikstaart*, *tuinfluiter*, terwijl andere soorten zoals *gekraagde roodstaart* en *boerenzwaluw* bepaald niet uitzonderlijk kwamen dit jaar.

Hieronder laat ik een lijst volgen van eerste waarnemingsdata in diverse delen van ons land: *Zwarte stern*: Ilperveld 9/4 2, Botshol 16/4 1, Westbroek 20/4 enkele, Wageningen 24/4 1, Marken 25/4 1.

Visdiefje: Ilperveld 3/4 2, Knardijk 4/4 1, Purmerend 3, Ipendam 8, Eemmond enkele 5/4, Castricum 1 6/4, Gaasterland 7/4 1, Vlieland, Amsterdamse Bos, Flauwersinlagen 8 op 8/4.

Dwergstern: Castricum strand 3 10/4.

Grote Stern: Flauwersinlagen 25/3 4, 8/4 daar ca. 200, Vlieland 4/4 1, Knardijk 5/4 1, Diemerzeedijk 11/4 1.

Tortelduij: Wageningen 30/4 1, Amsterdamse Bos 6/5.

Gierzwaluw: Venlo 19/4 1, Rotterdam 21/4 1, Amsterdam, Barendrecht, Utrecht, Hilversum 22/4 diverse ex., Leiden 25/4 enkele.

Koekoek: Haamstede, versch. plaatsen Serooskerke, AW-duinen 9/4; Velden L., Westbroek U. 23/4, Oirschot, Amsterdamse Bos 23/4, Wageningen 24/4, Oosterhout 28/4.

Boomleeuwerik: Venlo 13/2, Schoorl 19/2 3, Camperduin 26/2 1.

Boerenzwaluw: Venlo 19/3 1, Ermelo 23/3 1,

Wageningen 26/3 1, 's-Hertogenbosch 28/3, Hoophuizen 31/3, daarna op vele plaatsen.

Huiszwaluw: Callantsoog 6/4 2, Hoophuizen 7/4 1, Burghsluis, Delden O. 9/4 1, ná midden april op vele plaatsen.

Oeverzwaluw: Den Hout N.Br., Amsterdam-N. 5/4 1, Wageningen 9/4 1, Houten U. 22/4 enkele.

Boompieper: Castricum 4/4 1, Venlo, Rhijnauwen 7/4 1.

Duinpieper: Hulshorsterzand 20/4 1.

Gele kwikstaart: Amsterdamse Bos 11/3 1, 's-Hertogenbosch 28/3 1, Ilperveld, Groenekan U., Ermelo en Wageningen 5/4, Amsterdamse Bos 7 en 9/4, Vlieland 17/4 ♂, Den Helder, Broek in Waterland 3/4 1.

Tapuit: Waterlandkerkje 7/3 1, Overslag Z. 7/3 1, Hoek 10/3 1, Nieuwvliet 14/3 2, Groede 14/3 1, Clinge 15/3 1, Canisvliet 17/3 2, Biervliet 18/3 1, Schoondijke 22/3 1, Renesse 22/3 1, Haamstede 22/3 2, Vlieland 25/3 ♀, 27/3 4 ♂ ♂, 2 ♀ ♀, Diemerzeedijk 26/3 1.

Paapje: Bakkum 6/3 2, Nieuwvliet 14/3 1, Clinge Z. 15/3 1, Wageningen 25/3 1, Vlieland N.W. kooi 28/4 1.

Gekraagde roodstaart: Venlo 5/4 1, Oosterhout 6/4 1, Rhijnauwen, Amsterdamse Bos, Castricum, IJzendijke 7/4 1, Ermelo, Wageningen 8/4 1, Vlieland, Hilversum 11/4 resp. 2 en 1, Rotterdam 15/4 1.

Zwarte roodstaart: Oosterhout 18/2 1, Tegelen 5/3 1, Velsen 13/3 1, Ede 14/3 1, Utrecht 27/3 1.

Nachtegaal: Amsterdamse Bos, Castricum 11/4, Venlo, Oostvoorne 15/4, Orthen 18/4 1, Terheyden 23/4 3 maal.

Blaauwborst: Enschoot N.Br. 19/3 ♂, 's-Hertogenbosch, Moerputten 4/4 1.

Sprinkhaanrietzanger: Wassenaar 6/4 1, Enschede, Castricum 10/4, Vlieland 12/4 1.

Snor: 's-Hertogenbosch, Moerputten 4/4 1, Botshol, Zwarte Meer 9/4 1.

Grote karekiet: Wageningen 21/4 1, Eempolders 22/4 1, Amsterdamse Bos 1/5 1.

Kleine karekiet: Sint Maartenszee 15/4 1, Botshol 23/4 1.

Bosrietzanger: Amsterdam-Z. 30/4 1, Amsterdamse Bos 13/5 1.

Rietzanger: Knardijk 5/4 1, Amsterdamse Bos, Zwarte Meer 6/4 1, Engelen 12/4 1, Botshol 16/4 1, Hoophuizen 23/4 1.

Spotvogel: Amsterdam-Oost 30/4 1, Houten 6/5 enkele, Hilversum 7/5 1, Amsterdamse Bos 10/5, AW-duinen 13/5 1.

Zwartkop: Venlo 3/4 1, Wageningen, Knardijk 5/4 1, Rhijnauwen 7/4 1, Rotterdam, Amsterdamse Bos, Delden 8/4 resp. 1 en 1 en volop, Oosterhout 16/4 1.

Tuinfluiter: Nieuwersluis 4/3 1, De Bilt, Groenekan 9/4 1, Ermelo 10/4 1, Amsterdamse Bos 20/4 1, Rotterdam 22/4 1.

Grasmus: Wassenaar 6/4 1, Wageningen 13/4 1, Hoophuizen 18/4 1, Amsterdamse Bos 19/4 1, Rotterdam 22/4 1, Terheyden N.Br. 23/4 1.

Braamsluiper: Groenekan 8/4 enkele, Enschede 14/4 1, Houten, Rotterdam 15/4 1, Wageningen 16/4 1, Hoophuizen 18/4 1, Hilversum 19/4 1.

Fitis: Hoogeveen 13/3 1, Ermelo 17/3 1, Hoophuizen 19/3, Wageningen 24/3, Venlo 26/3, Amsterdamse Bos, Rotterdam 1/4, Groenekan,

Oosterhout 3/4, Castricum 4/4, Enschede 5/4, Vlieland, Nunspeet 6/4.

Tijftaf: Randwijk, Betuwe 15/1, Burgh Z. 2/2, Apeldoorn 6/2 (zang), Hendrik Ido Ambacht 16/2, Oostvoorne 19/2, Almelo 20/2, Papendrecht en Wassenaar 22/2, Oosterhout 26/2, Amsterdamse Bos 27/2, Breda 2/3, Venlo, Tilburg, Naardermeer 4/3, Duivendrecht, Emmen, Oosterhout, Ermelo, Castricum, Bilthoven 5/3, Bergen 7/3, Oostkapelle 8/3, Nunspeet, Alkmaar, Schoorl 10/3, Rotterdam, Ritthem, Den Haag 11/3, Rijsen, Groenekan 12/3, Sint Kruis 14/3, Clinge Z 15/3, St. Jansteen, Blaricum 16/3, daarna op vele plaatsen. Op Vlieland 24/3, voor de Waddeneilanden is dit vroeg!

voor de Waddeneilanden is dit vroeg!

Fluiter: Venlo 25/4, Amsterdamse Bos 26/4 1, Vlieland 5/4 op diverse plaatsen zang, Wageningen 6/5 1.

Grauwe vliegenvanger: Wageningen 21/4 1, Oosterhout 24/4 2, Ouderkerk, Amsterdamse Bos 6/5.

Bonte vliegenvanger: Hoophuizen 23/4 1, Amsterdamse Bos en Den Haag, Zuiderpark 2/5 1, Ouderkerk 6/5 1.

Wielewaal: Wageningen 3/5 1, Amsterdamse Bos, Venlo 5/5 1, Houten 7/5 1, Oirschot 8/5 1, Oosterhout 16/4.

Door het afbranden van slootkanten en wegbermen moeten op vele plaatsen tal van vroege legfels verloren zijn gegaan. Velen viel het op, dat de *groenlingen* en *braamsluipers* op tal van terreinen in groter aantal voorkomen dan gewoonlijk. De *koolmezen* hebben een zeer gunstig eerste legsel gehad, terwijl b.v. de *gekraagde roodstaart* en *grasmus* door vele waarnemers als „aanzienlijk minder in aantal” worden opgegeven.

Gegevens voor deze rubriek vóór 15 september 1961 opzenden aan J. Taapken, Utrechtsestraatweg 43, Hilversum.

Zwemmende duiven op hete zaterdagnmiddag

Zaterdag 1 juli zat op een schip, dat in de Overijsselse Vecht lag, een *postduif*, die zich van de rand van het schip pardoos in het water liet vallen, waarna hij, roeiend met zijn vleugels, naar het schip terugzwom. Ik besteedde er weinig aandacht aan, omdat ik wel eens eerder een *spreeuw* op dezelfde wijze had zien „zwemmen”, nadat deze per ongeluk in het water was gevallen. Toen ik echter even later weer keek, dreef de *duif* midden in de Vecht, net als een *meeuw* zo kalm, hetgeen hij ongeveer 10 minuten vol hield. Toen kwamen er een paar *eenden* aanvliegen, waar de *duif* van schrok en, alsof het de gewoonste zaak was, uit het water opvloog, waarna hij zich in een boompje op de oever liet drogen.

K. VAN BEINUM, Hardenberg.

Merkwaardigerwijze zag kooiker A. Schaap op diezelfde snikhete zaterdag op het Naardermeer een troep van wel 25 *postduiven* op het water neerstrijken, waar zij zich een paar minuten lieten drijven, om vervolgens verder te vliegen.